

Nr 78.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. åt förra småskollärarinnan Anna Sofia Svensson; given Stockholms slott den 16 februari 1923.

Under återropande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför:

Hos Kungl. Maj:t har förra småskollärarinnan i Rebbelberga församling Anna Sofia Svensson anhållit att för sin återstående livstid

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 62 häft. (Nr 78—79.)

Understöd
från statens
anstalt för
pensionering
av folkskol-
lärare m. fl.

åt förra små-
skollära-
rinnan Anna
Sofia Svens-
son.

komma i åtnjutande av pension från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att sökanden är född den 28 januari 1874, avlagt småskolläraryrkeexamen år 1892 samt väl vitsordad tjänstgjort såsom lärarinna vid Rebbelberga församlings östra småskola under en tid av i det närmaste sju år. Från och med den 8 augusti 1899 erhöll hon på egen begäran avsked från sin lärarinnebefattning. Då sökanden vid ett tillfälle under år 1894 — för att undgå att bli öfverfallen av en sinnessjuk person — en kall vinternatt utan nödiga kläder stängt in sig i en garderob, hade hon nämligen ådragit sig en nervsjukdom, som med åren förvärrats och alltsedan år 1899 gjort henne oförmögen att sköta sin tjänst. Genom ett i ärendet företett, den 25 september 1922 utfärdat läkarbetyg vitsordas, att sökanden fortfarande icke är tjänsteduglig samt att hon kan anses vara obotligt sjuk. Enligt intyg av ordföranden i Kattarps kommunalnämnd har sökanden under en följd av år uppburit och åtnjuter fortfarande fattigvårdsunderstöd från nämnda kommun.

I ärendet har vederbörande folkskolinspektör yttrat sig samt utlåtanden avgivits den 14 oktober 1922 av länsstyrelsen i Malmö, den 23 november 1922 av skolöverstyrelsen och 8 december 1922 av styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

Folkskolinspektören har anfört bland annat:

Av handlingarna i ärendet och av vad undertecknad vid ett personligt besök hos Anna Svensson inhämtat synes mig framgå, dels att Anna Svensson ådragit sig sin sjukdom på grund av att hennes tjänstebostad ej lämnat tillräcklig trygghet åt innehavaren och att hon således måste anses hava ådragit sig sjukdomen under utövningen av sin tjänst, dels också att hon är för framtiden oförmögen att i skola tjänstgöra som lärarinna.

Hade hon tjänstgjort efter det reglementet den 31 december 1919 för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. trädde i kraft, skulle hon alltså enligt bestämmelserna i §§ 18 och 24 av detta reglemente varit berättigad till hel pension. Nu har hon i stället under en lång följd av år fått med största försakelse draga sig fram och har härunder förbrukat sitt lilla fädernearv. För ögonblicket har hon visserligen vad hon behöver för sitt nödortftiga uppehälle, alldenstund hon sedan början av läsåret 1921—1922 för undervisning av två eller tre barn, som på grund av sjukdom eller bristande andlig utveckling ej kunna deltaga i den egentliga skolundervisningen, av Kattarps skoldistrikt erhåller 50 kronor i månaden eller 600 kronor årligen, vartill kommer ett årligt understöd av fattigvården å 20 kronor i månaden. Men så snart hon ej längre orkar med denna undervisning eller den av annan orsak upphör — att barn som nödvändigt behöva särundervisning skall under någon längre tid framåt förefinnas inom Kattarps skoldistrikt kan man ej förutsätta — är hon utan andra existensmedel, än vad hon erhåller som fattigunderstöd. Enligt min uppfattning vore det högst beklagligt, om en lärarinna som blivit tjänstoduglig på grund av sjukdom, vilken hon ådragit sig till följd av att hennes tjänstebostad ej lämnat henne tillbörlig

trygghet, skall helt behöva anlita fattigvården för att kunna uppehålla livet. Skulle Anna Svensson kunna erhålla årligt understöd, synes mig detta böra fastställas till ungefär det belopp, varmed pension till småskollärarinna, som från sin tjänst avgått år 1899, enligt nu gällande stadganden skall utgå.

Länsstyrelsen har med hänsyn till de föreliggande synnerligen ömmande omständigheterna ansett med billighet och rättvisa överensstämmande, att sökanden under sin återstående livstid tilldelas ett årligt understöd, förslagsvis å 600 kronor.

Skolöverstyrelsen har anfört följande:

Någon rätt för sökanden till understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt enligt det för nämnda anstalt intill 1919 års utgång gällande reglementet — sagda ålderdomsunderstödsanstalt har från och med den 1 januari 1920 uppgått i folkskollärares m. fl. pensionsanstalt — har icke förelegat och ej heller har sökanden någon sådan rätt gentemot statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. Det får emellertid anses styrkt, att sökanden ådragit sig sin sjukdom till följd av den nervchock, hon erhållit vid ett försök av en sinnessjuk person att bryta sig in i hennes bostad. Ifrågavarande bostad har, enligt vad folkskolinspektören upplyst, icke lämnat tillräcklig trygghet åt innehavaren, varför man torde kunna påstå, att sökanden på sätt och vis ådragit sig sjukdomen i samband med utövningen av sin tjänst. Det är likaledes styrkt, att hon för all framtid är oförmögen att tjänstgöra såsom lärarinna.

I likhet med länsstyrelsen och vederbörande folkskolinspektör finner överstyrelsen förenligt med rättvisa och billighet, att sökanden tilldelas visst årligt understöd. Överstyrelsen får i detta sammanhang erinra därom, att 1920 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 206, skriv. nr 299) i ett med det föreliggande likartat fall medgivit, att styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. finge tilldela förra småskollärarinnan Hulda Jenny Blomqvist ett årligt understöd av 600 kronor. Överstyrelsen finner det med hänsyn härtill rimligt, att ifrågavarande pension åt sökanden bestämmes till 600 kronor.

Styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. har yttrat bland annat:

Då sökanden ej har annan tjänstgöring att åberopa till stöd för ett anspråk å pension än under sin anställning såsom småskollärarinna i Rebbelberga skoldistrikt från den 27 september 1892 till den 8 augusti 1899, således under omkring 7 års tid, var hon vid sin avgång från befattningen icke berättigad till understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, enligt vars reglemente erfordrades minst 15 tjänstår för erhållande av understöd. Lika litet är hon berättigad till pension från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., i vilken understödsanstalten från och med år 1920 indragits.

Såsom skolöverstyrelsen framhållit, har emellertid riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag, under förhållanden ungefärligen likartade med de nu förevarande, förklarat en f. d. småskollärarinna berättigad till en årlig pension å 600 kronor från pensions-

anstalten. Ifrågavarande lärarinna, Hulda Jenny Blomqvist, hade tjänstgjort under tiden från och med höstterminen 1890 till den 17 februari 1900, då hon på grund av sinnessjukdom, som uppkommit under tjänstetiden, nödgades avgå från tjänsten, varefter hon intogs på hospital och sedermera år 1917 därifrån utskrevs såsom förbättrad ehuru ej fullt återställd. Om ock denna tjänstetid var något längre än den, som sökanden kan åberopa, var den i allt fall för kort att grundlägga rätt till understöd från understödsanstalten enligt vid tiden för hennes avgång gällande bestämmelser. Vad som föranledde beslutet att tilldela Blomqvist pension var uppenbarligen den omständighet, att hon nödgats avgå i förtid från sin tjänst på grund av under tjänsten ådragen obotlig sjukdom, ävensom hennes härigenom iråkade ömmande levnadsförhållanden. Då dessa skäl äro tillfullo tillämpliga jämväl i förevarande fall, får styrelsen i likhet med skolöverstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t ville i proposition till riksdagen föreslå, att sökanden må förklaras berättigad att för tiden från och med den 1 januari 1923 uppbära en årlig pension å 600 kronor från pensionsanstalten.

Departement-
schefen.

På grund av vad i ärendet anförts anser jag skäligt, att Anna Sofia Svensson berättigas att, räknat från och med den 1 januari 1923, från statens anstalt för pensionering av folkskollärare uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen medgiva

att förra småskollärarynnan Anna Sofia Svensson må av styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. tillerkännas ett årligt understöd av 600 kronor, att utgå från och med ingången av år 1923.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla ävensom förordna, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Neuendorff.